

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Tiedonhallinta sääntelykohteena jää hyvin epäselväksi nykytilan ja esitetyn sääntelyn näkökulmasta (s. 4)

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tavoitteena kuvataan tietojen tehokas luovuttaminen. Julkisuusveloitteen kääntöpuolena on kuitenkin laaja (kyber)turvallisuusnäkökulma, jota ei voi jättää huomioimatta. Esityksen suhde ja liityntä julkisuuslain salassapitosääntelyyn jää epäselväksi.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

- Pykälän kaksi määritelmät hyviä, mutta tietojärjestelmän määritelmä on varsin laaja, poikkeaa yleisesti ymmärretystä
- Tiedonhallintayksikön johdolle on asetettu kovat vaatimukset. Periaatteessa ok, mutta käytännön toteutus yksityiskohtaisella tasolla on erittäin haastavaa kompleksisessä toimintaympäristössä

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

- Miten VM käytännössä toteuttaa julkisen hallinnon yleisen tiedonhallintakartan
- Tiedonhallintalautakunnan valvontatehtävä on varsin haastava, siitä seuraa haastava velvoite tiedonhallintayksiköille pyydettyjen tietojen toimittamiseen

- Tiedonhallintalautakunnan resurssit vaikuttavat ohuelta suhteessa ehdotettuun tehtäväkenttään

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

- Tiedonhallintamallin luominen ja ylläpito on erittäin raskas tehtävä kompleksisessa toimintaympäristössä. Nykyisen tasoisella resursoinnilla se ei onnistu.
- Mitä ovat tiedot, jotka voidaan jättää pois tiedonhallintakartasta tietoturvallisuuden vaarantumisen vuoksi? Kuka tämän arvioi?
- Tiedonhallintamallin muutossuunnitelma on erittäin raskas tehtävä. Onko sille muotovaatimukset olemassa?
- Tiedonhallintakartan suhde salassa pitämiseen jää epäselväksi. Onko julkisuuslain 24§:n mukainen rajaus tarkoitus pitää voimassa?

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

- Milloin on tehtävä henkilöitä koskeva turvallisuusselvitys?
- Mitä tarkoittaa vaatimus ”Tietojärjestelmien vikasietoisuus ja toiminnallinen käytettävyys on varmistettava riittävällä testauksella säännöllisesti”? Toimintaympäristö koostuu kymmenistä järjestelmistä, jotka ovat elinkaarensa eri vaiheissa.
- Mitä tarkoittaa vaatimus ”Viranomaisen on suunniteltava tietojärjestelmät, tietovarantojen tietorakenteet ja niihin liittyvät tietojenkäsittelyt siten, että tietoaineistoista voidaan muodostaa helposti asiakirjoja ja että niiden julkinen ja salassa pidettävä aineisto tietosisältö voidaan vaivatta erottaa toisistaan”? Käytössä on lukuisia vanhoja järjestelmiä ja useimmat uudet hankitaan kaupallisilta markkinoilta. Ei viranomaisen niiden tietokantojen rakenteita suunnittele.
- Mitä ovat käytännössä tietoaineistojen käsittelyn tilavaatimukset? Onko esimerkiksi etätyö mahdollista?
- Lokirekisterillä on henkilötietojen käsittelyn lisäksi myös työntekijän valvontaan liittyvä intressi. On hyvin arveluttavaa säätää lakitasoisesti rekisterin käyttötarkoituksesta, jolloin käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimus voi muodostua rekisterin perustellun käyttötarkoituksen esteeksi.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Turvallisuusluokittelu on hyvä olla olemassa

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

- Miten toteutetaan vaatimus ”on ylläpidettävä kuvausta siitä, missä tietojärjestelmissä on asiarekisteriin kuuluvia tietoja”?
- Miten toteutetaan vaatimus ”on julkaistava kuvaus asiarekisteristä yleisessä tietoverkossa”?
- Miten toteutetaan vaatimukset koskien tiedonhallintaa palveluja tuottaessa? (pykälä 26)

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

- Kuinka toteutuu vaatimus ”viranomaisen on ensisijaisesti pyrittävä hyödyntämään toisen viranomaisen keräämiä tietoja”
- Tekniset rajapinnat – milloin näitä käytännössä vaaditaan
- Katseluyhteyden toteutuksessa katselumahdollisuuden rajaaminen ei ole yksinkertainen tehtävä

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

- Lainsäätäjä ei tulisi tarpeettomasti viedä lain tasolle tulkintoja tietosuoja-asetuksen soveltamisesta. Tietosuojaan liittyvä sääntelykenttä on tieteellisessä tutkimuksessa epätydyttävä. Tieteellinen tutkimus ei ole esityksen mukaisesti yksinkertaisesti lokeroitavissa. Esimerkiksi lääketieteellinen tutkimus edellyttää tapauskohtaista harkintaa osapuolten tietosuojaan liittyvien roolitusten suhteen. Oikeudellisen ongelman tulkinnanvaraisuutta ja puutteellista sääntelyä ilmentää yliopistosairaaloitten toisistaan poikkeavat tulkinnat. Tiedonhallintalaki ei ole oikea sääntelykehikko siinä kuvatuille tulkinnoille.
- Korkeakoulu ei ole oikea paikka terveystietoja sisältävien tutkimusten arkistointiin, eikä tiedonhallintalailla tulle sementoida rekisterinpitäjän roolia korkeakouluille.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

Kuvaamiseen liittyvät vaatimukset ovat erittäin raskaita. Kompleksisessa toimintaympäristössä näiden toteuttaminen yksityiskohtaisella tasolla on lähes mahdoton tehtävä. On hyvin kyseenalaista voidaanko näitä kuvauksia hyödyntää siten, että vaatimus olisi tarkoituksenmukainen

Tietoturvallisuus:

GDPR ja muut kyberuhkat ja tietoturva kokonaisuutena täytyy olla yksi erittäin tärkeä määrittelyn ja suunnittelun lähtökohta

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioon otettavaa:

-

Romppainen Veijo
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri